

Dones pencaires

«No em torneu a dir que "pençar" i altres fórmules no cobreixen les necessitats expressives de "currar" perquè us acabaré acusant de penques»

Manifestació del 8-M a Barcelona | Yvelisse Teixeira

L'endemà del Dia Internacional de les Dones toca la baixada de sucre lila i les dones anem saturades de "purplewashing". L'equivalent en català d'aquest terme és blanqueig lila o blanqueig violeta ("blanqueig destinat a promoure la percepció que una empresa, un organisme o un govern són simpatitzants de la causa feminista"). Tot s'omple de llaços liles, de bones intencions i de propaganda superinclusiva. Tot això, concentrat en un sol dia o en una setmana, enfarfega i embafa. Fins i tot, hi ha dones que tenen més propostes d'actes en un dia que durant l'any! I sí, 8M hauria de ser cada dia de l'any. Perquè cada dia de l'any hem de lluitar contra el sostre de vidre, la bretxa salarial, el terra enganxós i tants altres termes lligats a la dona dins del món laboral que, malauradament, no deixen d'existir.

Des de l'inici de la revolució industrial, hem celebrat que dones de diversos sectors populars es van incorporar al treball assalariat. Aquesta incorporació no ens va eximir, però, de continuar sent responsables del treball de cura de la família ni de les activitats domèstiques, òbviament. I encara ara la mateixa història continua. Sí, les dones hem penecat tota la vida, som pencaires i, a més a més, arrosseguem un sentiment de culpa per no arribar a tot arreu. Avui aprofitaré per reivindicar un verb que clarament va en retrocés: pençar. El DCVB ja ho recull amb la informació següent: "Treballar o esforçar-se molt, sense repòs" (en el llenguatge familiar o d'argot); cast. *apencar*. "Tinc de pençar molt per poder-ne sortir". Clarament, té una llarga trajectòria (ja es documenta també al Diccionari general de la llengua catalana, de Pompeu Fabra). Té una etimologia incerta: l'Alcover-Moll diu que ve del castellà *apencar* "sofrir", relacionat amb el castellà antic pençar "azotar con la penca". En canvi, el GDLC diu que ve de penca (d'origen incert, potser d'un primitiu *fulla pe(d)enca*, derivat de *pes*, *pedis* "peu", ja que les penques solen sortir directament del peu).

Independentment dels orígens de tot plegat, és indiscutible que cobreix la informalitat que no

té el verb neutre *treballar*. *Aquest dilluns no em toca anar a pençar*. Això ho veu tothom. Però què ha passat? Doncs que arriba l'amic líder de la colla, el *currar*! Ve del caló, és molt poderós i té tota una derivació ben productiva al darrere. Fa temps que ha entrat i amb força. Evidentment, no té tradició en les obres de referència catalanes, però ja es documenta en alguna font més descriptiva de llenguatge col·loquial. L'eina de neologismes Garbell també l'entra amb l'etiqueta "diccionaritzable", juntament amb l'ús pronominal i transitiu *currar-s'ho*. I ara podríeu pensar... Oh, és que com ho dius en aquest últim sentit? Doncs tenim força expressions col·loquials que cobreixen aquest significat, segons el cas: *escarrassar-s'hi*, *esllomar-se*, *matar-s'hi*, *suar*, *suar-li el cul a algú*...

I ara ve el colofó... Com en diem del *curro* com a nom, col·loquialment? Per exemple: *Tinc molt de curro*. Ah, amics! El català també té recursos col·loquials per crear mots. Així com hi ha el nom *feinada*, podem dir *feiníssima*: *Tinc feiníssima!* com a equivalent de *Tinc molt de curro*. Aquest recurs de superlatiu en *-íssim* per formar noms i locucions és molt freqüent en llenguatge col·loquial. També ens aniria la mar de bé un "Vaig (molt) aqueferat!" D'acord... *I tens un bon curro?* Doncs mira, potser seria bon moment per recuperar el mot *quefer* (que vol dir "ocupació, treball", substantivació de la locució "què fer") i donar-li una volta col·loquial per anomenar l'activitat laboral. O no, espera! És més bona idea recuperar el compost a la catalana "guanyapà" (que es documenta a les obres de referència i al diccionari normatiu per anomenar l'activitat amb què ens guanyem la vida). Col·loquialment, "guanyapà" supera amb escreix el famós *curro*. Per què el tenim oblidat en una vitrina plena de pols?

Tot això no és un complot per exterminar el *currar* i els seus derivats, crec que ja no hi ha marxa enrere i és possible que en un futur fins i tot acabi ocupant un lloc al diccionari normatiu, però sí que és un bon exercici per buscar solucions en tots els contextos comunicatius i veure que el català també se'n surt i que la sinonímia enriqueix una llengua. Dit això, tant de bo puguin conviure totes aquestes formes en pau i harmonia, però molt em temo que en un futur poca gent se'n recordarà del "pençar". Així que ja ho sabeu: no em torneu a dir que pençar i altres fórmules no cobreixen les necessitats expressives de *currar* perquè us acabaré acusant de penques!